

BG

BG

BG

КОМИСИЯ НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ОБЩНОСТИ

Брюксел, 2.9.2009
СОМ(2009) 442 окончателен

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ,
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА
НА РЕГИОНИТЕ**

**Преглед на политиката на Общността в областта на иновациите в един променящ
се свят**

СЪДЪРЖАНИЕ

1.	Въведение	3
2.	Постигнат напредък	4
2.1.	Подобряване на рамковите условия	4
2.2.	Подпомагане на по-бързото навлизане на пазара на повече иновативни продукти и услуги	5
2.3.	Изграждане на синергии.....	6
2.4.	Увеличаване на финансовата подкрепа за научни изследвания и иновации	7
3.	Поуки и бъдещи предизвикателства	8
4.	Заклучение	12

Преглед на политиката на Общността в областта на иновациите в един променящ се свят

1. ВЪВЕДЕНИЕ

„Иновация е способността с помощта на нови процеси, продукти или услуги да превърнеш новите идеи в търговски резултат по-добре и по-бързо, отколкото конкуренцията“¹

Иновацията не може да бъде организирана със закон. Тя идва от хората и само те — учени, изследователи, предприемачи и техните служители, инвеститори и клиенти, и държавните органи — ще направят Европа по-иновативна. Но те не могат да действат във вакуум. Те действат водени от нагласи и в рамка, която може да ги ограничава или насърчава да навлизат в непознати територии.

Иновациите са предварителното условие за създаването на основана на знанието нисковъглеродна икономика. Извършването на тази трансформация е ключово за запазването на конкурентоспособността в глобализирания свят и за постигането на по-широки обществени цели по устойчив начин, под натиска, породен от демографските промени, изменението на климата, недостатъчните ресурси и новите заплахи за сигурността.

Иновациите позволяват на европейската промишленост да намери място в горния край на глобална верига за създаване на стойност, превръщайки Европа в световен пазарен лидер при продуктите и технологиите, пестящи енергия и ресурси, и предоставяйки ни необходимите средства за глобални действия. Нещо повече — реални ползи от научноизследователската и развойна дейност (НИРД) могат да бъдат получени само в среда, подкрепяща иновациите

Затова в подновеното Лисабонското партньорство за растеж и работни места е отделено централно място на иновациите и предприемачеството и се призовава за решителни и по-съгласувани действия от страна на Общността и държавите-членки. На тази основа стартира европейската политика в областта на иновациите и беше постигнато споразумение за „Small Business Act“ (SBA)². Благодарение на този подход на партньорство днес можем да се похвалим с напредък. Почти всички държави-членки показват по-добри резултати в областта на иновациите. Намалено е изоставането в тази сфера спрямо основните конкуренти на ЕС — САЩ и Япония.

С появата на нови конкуренти и все по-големи предизвикателства, ЕС трябва не само да запази сегашната положителна тенденция, но и да я подобри. Докато икономическата криза носи риск от намаляване на наличните ресурси, от предишни случаи на икономически спад (например случаят с Финландия) знаем, че даването на

¹ „Creating a National Innovation Framework“, Science Progress, Richard Nedis & Ethan Byler, април 2009 г..

² COM(2005) 488, подкрепен от заключенията на Съвета от 28—29.11.2005 г. (http://ue.eu.int/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/intm/87210.pdf), и COM(2006) 502, подкрепен от заключенията на Съвета от 4.12.2006 г. http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_Data/docs/pressdata/en/intm/91989.pdf.

приоритет на инвестициите в изследователска дейност и иновации е възможно и може да изиграе ключова роля за постигане на устойчиво икономическо възстановяване.

Целта на настоящото съобщение е да се идентифицират съществуващите празноти и да бъдат предложени политически насоки за това как да бъдат запълнени тези празноти.

2. ПОСТИГНАТ НАПРЕДЪК

2.1. Подобряване на рамковите условия

Направляван от Лисабонското партньорство за растеж и работни места, от 2005 г. насам ЕС работи за подобряване на рамковите условия за иновациите. Държавите-членки и техните региони се насърчават и подпомагат (по-специално, посредством кохезионната политика) да подобряват политиките си в областта на иновациите, като прилагат национални и регионални иновационни стратегии и разработват системи за оценка.

На общностно ниво беше улеснен достъпът до единния пазар, както и достъпът до суровини при изгодни условия, бяха подпомогнати политиките в областта на конкуренцията, бяха подобрени условията за предприемачество и за развитие на нови проекти. Комисията призова за политики на „гъвкава сигурност“ за модернизиране на пазарите на труда и настоя държавите-членки да отдадат по-голямо значение на образованието и придобиването на умения. Със **SBA** ЕС и държавите-членки поеха ангажимент да направят ЕС „благодатна почва“ за предприемачи и МСП. Освен това бяха установени партньорства с ключови промишлени отрасли, в които бяха определени и договорени дългосрочни рамкови условия за конкурентоспособна европейска промишленост.

С премахването на бариерите пред правилното функциониране на **вътрешния пазар на стоки** и прилагането от държавите-членки на **Директивата за услугите** ще бъдат отстранени широк спектър административни и правни пречки пред бизнеса. В резултат на това иновативните МСП ще имат по-лесен достъп до пазари, а публичната администрация ще бъде модернизирана.

В същото време в целия ЕС се признава, че **постиженията в образованието, придобиването на умения и обучението** са необходими условия за иновациите. Ученето през целия живот се превърна в приоритет при политиките, а реформата в системите на образование и обучение в държавите-членки има за цел да увеличи инвестициите в човешки капитал, да улесни иновациите и да допринесе за култура на по-развит предприемачески дух. Предприетите действия съгласно стратегията „Нови умения за нови работни места“ ще помогнат да се осигури по-добро съответствие между уменията от една страна и нуждите на пазара на труда от друга, да се оценят и прогнозира по-добре нуждите от умения на индивидите и дружествата и да се съдейства за общо повишаване на уменията на работната ръка в Европа. С актуализираната Стратегическа рамка за образование и обучение (ET 2020) се определя цялостна политическа програма в подкрепа на провежданата от държавите-членки реформа в системите на образование и обучение. Прилагането на стратегията на ЕС за електронни умения насърчава цифровите умения на европейската работна ръка³.

³ COM(2009)116, с който се предлага обновена стратегия за НИРД и иновации в ИКТ

С модернизирането на правилата на ЕС по отношение на **държавната помощ**, на държавите-членки беше предоставен ефективен политически инструмент за подкрепа на НИРД и иновациите. В момента държавите-членки могат да предоставят голям брой различни по вид държавни помощи за иновации без да трябва да уведомяват Комисията за отделните мерки, намалявайки по този начин административната тежест. След модернизирането на правилата по отношение на държавната помощ през 2006 г., бяха създадени нови инструменти за помощ в държавите-членки, включително 30 проекта за млади иновативни дружества. В Насоките на Общността относно държавната помощ за защита на околната среда, преразгледани през 2008 г., се предвижда възможност за по-висок интензитет на помощта за екологични нововъведения⁴. В последните години също така се наблюдава тенденция държавите-членки да допълват субсидиите и помощите за НИРД със схеми за данъчно стимулиране, което доведе до положителен ефект върху частните инвестиции в НИРД. Комисията улесни разпространението на добри практики посредством мрежа от национални експерти⁵.

И накрая, нетехнологичните аспекти на иновативния процес, като например дизайнът и маркетингът, стават все по-важни за достигането на по-голям брой иновативни продукти и услуги до пазара. В тази връзка през последните пет години Служба за хармонизация във вътрешния пазар (търговски марки и дизайни) понижи два пъти цената на заявленията за регистрация на европейска **търговка марка**. Новата тарифа (с 40 % по-ниска от преди) намали разходите за придобиване на защита на търговската марка за целия ЕС до най-ниското им ниво до момента. Средно необходимото време за завършване на процедурата на регистрация също беше намалено с 50 %⁶.

2.2. Подпомагане на по-бързото навлизане на пазара на повече иновативни продукти и услуги

ЕС признава и използва регламентирането и стандартизацията като мощни инструменти за предоставяне на правилните стимули и насърчава пазарите за иновативни продукти и услуги.

Целта на новите **правила** относно емисиите от автомобили е да се даде тласък на значими иновации в европейската автомобилна промишленост; тези правила ще доведат и до по-чисти, достъпни европейски автомобили — иновации, които да поддържат тази промишленост конкурентоспособна в глобален план. С **директивата** за схемата за търговия с емисии (СТЕ) ще бъдат подпомагани иновациите в производство на възобновяема енергия и ще се насърчава строителството на по-екологични електроцентрали, включително нови технологии за улавяне и съхранение на въглерод (УСВ). **Стратегическият план за енергийните технологии** помага за ускоряване на разработването на нисковъглеродни технологии — жизненоважни за постигане на целите „20-20-20“ за 2020 г. В законодателството за **REACH** и в това относно **козметичните продукти** се предвиждат важни стимули за иновации в областта на алтернативните вещества. С **Плана за действие за устойчиво потребление и производство и за устойчива промишлена политика**⁷ се определя хармонизирана, интегрирана правна рамка за подпомагане на иновациите за по-енергийно ефективни и

⁴ ОВ 2008/С 82/01

⁵ Вж. СОМ(2006) 728 окончателен.

⁶ През 2008 г. в СХВП бяха получени повече от 87 000 заявления за търговски марки на Общността.

⁷ СОМ (2008) 0397 окончателен.

екологосъобразни продукти. Когато промишлеността не успее да си постави амбициозни цели, в преразгледаната **Директива за екодизайн** се предвижда правна основа за насърчаване на пускането на пазара на по-екологосъобразни продукти от гледна точка както на енергия, така и на ресурси. Това включва използването на подходящи стимули, обществени поръчки и етикетирание на продукти, за да се гарантира, че тази политика е обоснована от търсене.

Европейската **политика на стандартизация**⁸ се доразви в подкрепа на иновациите, с по-солиден ангажимент за открит, пазарно насочен процес на определяне на стандарти, който включва базиран на сътрудничество и консенсус процес на одобряване на разработването на национални и международни стандарти и доброволното използване на стандарти, включването на нови знания относно стандартите, и по-лесен достъп до процесите на определяне на стандарти, по-специално за МСП. Например МСП в момента представляват 27 % от членовете на Европейския институт за стандарти в далекосъобщенията (ETSI) и ползват намалени такси.

Освен това **търсенето** може да бъде мотор на иновациите, като насърчава създателите на иновации да отговарят на нови, по-напреднали нужди. В този контекст съществуващите правила на ЕС за обществените поръчки могат да имат голям потенциал за подкрепа на иновациите и използването им може да бъде допълнително проучено⁹.

Стартиралата през 2008 г. **Инициатива за водещи пазари** (ИВП) посочи пазарите за иновационни продукти и услуги, където иновациите са както необходими, така и възможни, и където използването на споменатите по-горе инструменти, оказващи влияние върху капацитета за бързо пускане на нови продукти на пазара по целенасочен начин, може да има осезаем ефект (продукти на биологична основа, електронно здравеопазване, устойчиво строителство, защитен текстил, рециклиране и възобновяема енергия).

2.3. Изграждане на синергии

Развитието на **Европейското научно пространство** от 2000 г. насам доведе до няколко инициативи за насърчаване на по-съгласувана система за изследователска дейност и иновации в Европа. Някои неотдавнашни политически инициативи бяха насочени към създаването на вътрешен пазар за знания, чрез подкрепа за мобилността на изследователите и достъпа до знания и технологии, тяхното разпространение, обмен и използването им („5-ата свобода“). По-специално, за да се подобри сравнително слабото въвеждане на резултатите от научни изследвания в Европа, Комисията предложи доброволни насоки за подобряване на научно-техническо сътрудничество и трансфера на знания между публично финансираните изследователски организации и промишлеността¹⁰. Все по-добрата координация между ЕС и държавите-членки предоставя по-ефективна рамка за събиране на ресурси за нови научноизследователски инфраструктури и за съвместни научноизследователски програми, насочени към важни обществени предизвикателства и към по-добра закрила на правата върху

⁸ COM(2008) 133.

⁹ http://www.proinno-europe.eu/doc/procurement_manuscript.pdf

¹⁰ COM(2007) 182 окончателен — „Усъвършенстване на трансфера на знания между изследователските организации и промишлеността в Европа: възприемане на отворения достъп до иновациите — Изпълнение на Лисабонската програма“

интелектуалната собственост, заедно с една нова стратегическа европейска рамка за международно сътрудничество в областта на науката и технологиите¹¹.

Беше подобро сътрудничеството в областта на изследователската дейност и иновациите. В последните години бяха създадени нови **публично-частни партньорства**¹² в различни области, като бяха използвани различни инструменти и правни основания. Бяха създадени пет **съвместни технологични инициативи** (СТИ), всяка от които под формата на независимо юридическо лице със значителни бюджетни средства от Седмата рамкова програма¹³. Освен това съгласно Европейския план за икономическо възстановяване бяха стартирани публично-частни партньорства за „зелени“ автомобили, енергийно ефективни сгради и „фабрики на бъдещето“.

Беше основан **Европейският институт за иновации и технологии**, който да стимулира и създава иновации на водещо световно ниво, събирайки на едно място и обединявайки около обща цел висшето образование, научните изследвания и бизнеса. Скоро ще бъдат създадени общности на знание и иновации, които да се изправят срещу важни обществени предизвикателства, като например смекчаването на последиците от изменението на климата и адаптирането към него, устойчивите енергийни източници и бъдещето комуникационно и информационно общество.

На последно място, Комисията спомогна за заздравяването на сътрудничеството между различни действащи лица в областта на иновациите и оказва подкрепа на взаимното обучение в областта на политиката между създателите на политики и публичните органи в подкрепа на иновациите на различни нива. По-специално, беше създадена политическа рамка за подобряване на постиженията на **кълъстерите**¹⁴ в държавите-членки на ЕС и за подпомагане на сътрудничеството между кълъстерите като начин за подобряване на капацитета за иновации и за подсилване на позициите на глобалните пазари.

2.4. Увеличаване на финансовата подкрепа за научни изследвания и иновации

Европейските политики и програми в областта на научните изследвания бяха подсилени, за да оказват по-добра подкрепа на иновациите. **Седмата рамкова програма за научни изследвания** със своя значително увеличен бюджет за периода 2007—2013 г. — 54 млрд. EUR подкрепя научни изследвания от търговско значение, по-специално посредством съвместните технологични инициативи и чрез участие в съвместни научноизследователски инициативи, създадени от държавите-членки. Дейностите по трансфер на знания и в подкрепа на мобилността, международното сътрудничество и инфраструктурите също са от важно значение за иновациите. Комисията също така улеснява координацията на научните изследвания в частния сектор посредством Европейските технологични платформи. Нараснал е броят на научните изследвания в ЕС в ключови области като например ИКТ (информационните

¹¹ Вж. COM(2008) 588 окончателен.

¹² Вж. COM(2009) ууу относно мобилизирането на частни и публични инвестиции за възстановяване, развитие на публично-частните партньорства

¹³ Инициатива за иновативни лекарства (IMI) с участие на Общността в размер на 1 млрд. EUR; Внедрени изчислителни системи (ARTEMIS) — 420 млн. EUR; Аеронавтика („Чисто небе“) — 800 млн. EUR; Наноелектронни технологии (ENIAC) — 450 млн. EUR; и Водород и горивни клетки (ВГК) — 470 млн. EUR.

¹⁴ Вж. COM(2008) 652 окончателен.

и комуникационните технологии) здраве, сигурност, космически или морски науки. Въпреки че подобряването на условията за участие на МСП в програми за научни изследвания е текуща задача, в рамковата програма са предвидени конкретни схеми за МСП — както за такива, провеждащи активни научни изследвания, така и за МПС с ограничен капацитет за научни изследвания. Заедно с ЕИБ беше създаден нов инструмент за финансиране с поделение на риска (ИФПР), който да предоставя заеми на частни и публични организации за високорискови проекти в областта на НИРД.

Кохезионната политика предоставя стабилен източник със стратегическа насоченост за финансиране на иновации, който значително е нараснал, достигайки 25 % от целия бюджет за периода 2007—2013 г., в сравнение с 11 % за периода 2000—2006 г. Около 86 млрд. EUR в над 380 от 455-те оперативни програми на структурните фондове за регионално развитие бяха предназначени за подкрепа на научните изследвания и иновациите.

Съгласно **политиката на ЕС за развитие на селските райони** около 337 млн. EUR са предоставени за развитието на нови продукти, процеси и технологии в селското стопанство, хранителната промишленост и горското стопанство, заедно с допълнително финансиране от програма Leader. Инвестициите в инфраструктура за широкополътен достъп до Интернет, и други иновативни проекти в селски райони ще бъдат допълнително подсилени при оценката на състоянието на Общата селскостопанска политика и като част от пакета мерки на ЕС за възстановяване.

Като част от **Рамковата програма за конкурентоспособност и иновации (РПКИ)** ЕС разполага със специална програма, посветена на МСП и иновациите извън Рамковата програма за научни изследвания, със среден годишен бюджет от 225 млн. EUR за периода 2007—2013 г. Отделена е конкретна сума за подкрепа на въвеждането на екологични технологии, по-специално чрез съинвестиране във фондове за рисков капитал, които предоставят капитал на фирмите, инвестиращи в екоинновации. Тези инструменти за рисков капитал помагат на МСП да получат достъп до финансиране на иновациите.

Комисията също така подпомага държавите-членки и местните органи в изграждането на синергии между основните инструменти на ЕС за финансиране на иновациите — Седмата рамкова програма, РПКИ и кохезионната политика¹⁵.

3. ПОУКИ И БЪДЕЩИ ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА

Докладът за достиженията в областта на иновациите¹⁶ ясно показва, че днес Европа е континентът с едни от най-иновативните държави и региони в света. Ако анализираме какво е общото между тези държави и региони, ще открием забележителен модел. Те обикновено изразходват повече от средното ниво средства за образование, обучение и учене през целия живот, имат най-висок дял разходи за НИРД от БВП и разполагат с инструменти за подпомагане на навлизането на нови технологии и продукти в частния и публичния сектор. Опитът показва също така, че тези държави са по-добре

¹⁵ COM(2007)474 от 16 август 2007 г. — „Конкурентоспособни европейски региони чрез научноизследователска дейност и иновации – принос за постигането на по-висок растеж и на повече и по-добри работни места“.

¹⁶ http://www.proinno-europe.eu/EIS2008/website/docs/EIS_2008_Final_report.pdf

подготвени да се възползват от обмена на най-добри практики и да се учат от другите. Същото се отнася и за бизнеса. Най-важното не е непременно абсолютният размер на средствата, изразходвани за НИРД; иновативният климат в предприятието е това, което е от значение за конкурентоспособността¹⁷. Предизвикателството днес е този успешен модел да бъде възпроизведен в целия ЕС.

Наистина, въпреки усилията както на ЕС, така и на държавите-членки, иновациите и предприемачеството все още не са намерили достатъчно признание като ценност навсякъде в Европа, докато неуспехите, до които понякога те водят, продължават да бъдат заклеявани. Често новите технологии са посрещани скептично, а обществените дебати имат тенденция да принижават важността на научните открития и доказателства, като често се фокусират върху потенциалните заплахи за човешкото здраве или околната страна.

В същото време европейците все повече откликват на необходимостта от посрещане на новите глобални предизвикателства, сред които сигурността, изменението на климата или нуждата от по-голяма социална справедливост в глобален мащаб. Това определено в предимство, ако е придружено от по-добро разбиране на необходимостта от изобретения и иновации и използването на нови технологии за справяне с тези предизвикателства. В този контекст демографските промени в Европейския съюз неизбежно ще имат силно отражение върху политическия, културния, социалния и икономическия характер на нашите общества. Застаряването на населението от една страна предизвиква промяна в търсенето, но от друга би могло да доведе до различно, може би по-колебливо отношение към иновациите. Ще бъде много важно този въпрос да бъде решен на ранен етап и да се гарантира, че обществената нагласа по отношение на иновациите остава положителна. В противен случай, въпреки наличието на изобилен и добре подготвен човешки потенциал, ЕС рискува да бъде изпреварен от конкурентите си, неуспявайки да достигне отличните постижения, необходими за осигуряване на висок стандарт на живот. За да се избегне това, иновациите трябва да бъдат приети и признати за ключов фактор за постигането на стратегическите политически цели на ЕС.

Мотор на иновациите са основно предприемачите. Това предполага необходимостта от създаване на политическа и регулаторна рамка, която да съдейства за конкурентоспособна в глобален мащаб промишленост на ЕС и да насърчава инвестициите в научни изследвания и иновации както при продукти, така и при процеси, и при иновативни форми на организация на работата. Социалните партньори имат важна роля в този контекст. Въпреки че модерното законодателство, саморегулацията и корпоративната социална отговорност ясно направляват тези усилия, внимателното проследяване на новите правила остава важно, за да се гарантира, че те няма да натоварват ненужно промишлеността или да пречат на иновациите и че по-активно насърчават отворените и справедливи глобални пазари.

Ролята, която органите на публичната власт играят за иновациите, трябва да бъде призната и доразвита. Мониторингът на повежданите от държавите-членки политики в областта на иновациите¹⁸ ясно показва тенденция към разширяване на обхвата на техните иновационни стратегии и насоченост към мерките, обхващащи по-широки

¹⁷ Вж. „Global Innovation 1000“, Booz Allen Hamilton, 2005 г..

¹⁸ INNO Policy TrendChart, доклад относно напредъка в областта на иновациите в Европа през 2008 г.

социални цели. Въпреки положените усилия, изглежда, че потенциалът за използване на „покупателната способност“ на публичния сектор като мотор за иновациите, остава в голяма степен неизползван. С оглед на предвидимите бюджетни ограничения, фактът, че обществените услуги биха могли да бъдат на същото или на по-високо ниво, използвайки по-малко ресурси, трябва да се превърне в мощен двигател за иновации. Новите технологии, по-специално ИКТ, също биха могли да подобрят качеството, ефективността и отзивчивостта при предоставянето на обществени услуги.

Иновациите се нуждаят също така от инвеститори, готови да поемат рискове и да отидат отвъд очакванията за печалба в краткосрочен план.

И на последно място, конкурентоспособността на промишлените отрасли в Европа и техният потенциал за иновации ще зависят в особена степен от достъпа до и овладяването на ключови технологии с голям потенциал, които са свързани с интензивна НИРД, бързи иновационни цикли, високи капиталови разходи и висококвалифицирана работна ръка. Обхватът, размерът и степента на сложност, свързани с разработването на такива технологии, изискват консенсус между всички участници и по-активно сътрудничество и стратегически подход не само на общностно ниво, но и чрез насърчаване от страна на държавите-членки и регионите на по-стабилни партньорства между изследователски общности и промишлеността¹⁹.

Премахване на основните препятствия от рамковите условия за предприемачи

Въпреки подобренията²⁰, системата за иновации в Европа продължава да страда от слабости, които влияят отрицателно върху пазарните изгоди и стимули за частните инвестиции в иновации, които вследствие на това остават по-ниски, отколкото при нашите основни конкуренти: единният пазар се нуждае от доизграждане в редица области, законовата рамка за закрила на правата върху интелектуалната собственост не е завършена, пазарът на рисков капитал е фрагментиран, а нивото на финансиране от собствени ресурси е ниско, процесът на стандартизация все още не е достатъчно синхронизиран с резултатите от научните изследвания и нуждите на пазара, триъгълникът на знанието, съставен от бизнеса, образованието и научните изследвания, се нуждае от допълнително подсилване, в ЕС все още липсва важна инфраструктура в помощ на иновациите. Въпреки постигнатия напредък, усилията за увеличаване на капацитета на образователните системи в ЕС за принос към едно иновативно и динамично общество на знанието трябва да продължат.

Наличието на подходяща правна рамка за правилна защита на знанието е предварително условие за всяко иновативно общество. В областта на **правата върху интелектуалната собственост** ЕС все още не предоставя благоприятни условия за развитието и разпространението на иновации, поради неуспеха на въвеждането на патент на Общността, наред с други причини. Европейската патентна система е скъпа и фрагментирана, и пречи на иновациите, в сравнение със системите в САЩ и Япония²¹.

¹⁹ Комисията планира да представи през 2009 г. специално съобщение относно бъдещите политически насоки за ключови технологии с голям потенциал

²⁰ Вж. Европейския доклад за достиженията в областта на иновациите за 2008 г. на http://www.proinno-europe.eu/EIS2008/website/docs/EIS_2008_Final_report.pdf.

²¹ Вж. В. Van Pottelsberghe, 2006 на: <http://www.solway.edu/EN/Research/Bernheim/documents/wp06002.pdf>.

Разликата в разходите за патентоване в сравнение с посочените страни е значителна и не намалява. Крайно време е това да се промени.

Усилията на Комисията по отношение на политиката в областта на авторското право са насочени към доразвиване на нововъзникващия трансграничен пазар на ЕС за разпространение на знания. За разработването на нови цифрови продукти, услуги и бизнес модели, които се нуждаят от свобода на действие, е необходима подкрепяща и предсказуема правна рамка.

Необходимо е по-високо признание за мястото, което имат услугите като отличителен белег на индустриализираните държави, и техния иновационен потенциал за икономиката и обществото като цяло. За да могат иновациите в услугите да намерят по-широко място, е необходимо да се увеличи нивото на доверие в новите услуги и да бъде адаптирана подкрепата за научните изследвания и иновациите така, че да отговаря на конкретните нужди от такива услуги. Иновациите също така изискват доизграждането на жизненоважни инфраструктури (например електрически мрежи и мрежи за широколентов достъп до Интернет) и отключването на техния потенциал с нови услуги и приложения. Видимо е, че са необходими още усилия за насърчаване на електронните умения и използването на ИКТ за устойчива икономика, и за справяне с бъдещите предизвикателствата на Интернет, като например „софтуер като услуга“ (software-as-a-service) и „изчислителни облаци“ (cloud computing).

Въпреки значителните усилия²², напредъкът в посока подобряване на конкурентоспособността и на представянето в международен план на отрасъла на рисковия капитал в Европа — ключов източник на финансиране за иновации — е бавен. Продължават да съществуват структурните недостатъци на европейския пазар за финансиране в ранна фаза, включително отсъствието на частни инвеститори, фрагментарността на пазара и ниската възвръщаемост. Икономическият спад прави набирането на средства и обкръжаващата среда още по-трудни.

Подобряване на управлението на системата за иновации в ЕС

Въпреки предприетите от Общността голям брой инициативи, все още не са създадени необходимите синергии между политики и инструменти на различни нива в целия Европейски съюз. Сравнително бавният старт на наскоро започналата Инициатива за водещи пазари е добър пример за това.

Координацията на политиките в подкрепа на иновациите на регионално, национално и общностно ниво трябва да се подобри значително, необходима е и по-добра система на управление, основана на принципа на субсидиарност, но извличаща по-добра полза от добавената стойност, получена при определяне на общи цели, договаряне на общи дейности и споделяне на най-добри практики между държавите-членки. Сътрудничеството с трети страни, и по-специално обменът на най-добри практики със САЩ, следва да бъдат значително активизирани.

Нивата на финансиране в подкрепа на иновациите централно, на общностно ниво, остават умерени, както по отношение на бюджета на ЕС, така и в сравнение с много от националните бюджети, като делът им е дори по-малък от предвидените 5 % от

²² Вж. COM (2007) 853.

публичните разходи за научни изследвания съгласно Рамковата програма за научни изследвания. Дори общата сума от 67 млн. EUR, налични през 2009 г. за стимулиране на по-бързото навлизане на екоиновациите с цел по-ефективно използване на ресурсите и справяне с изменението на климата, изглеждат скромни на фона на важността на тези предизвикателства. От друга страна, увеличеният дял на инвестициите, предназначени за иновации съгласно кохезионната политика, играе важна роля за изграждането на капацитета за научни изследвания и иновации в конвергентните региони.

От гледна точка на цифрите обаче не липсват програми в подкрепа на иновациите в ЕС. Проблемът е в липсата на критична маса и съгласуваност. Днес в подкрепа на иновациите са ангажирани седем отделни служби на Комисията, различни агенции и 20 комитета, в които участват представители на държавите-членки. Наскоро проведено обществено допитване относно ефективността на публичната подкрепа за иновациите показва разминаване между очакванията на дружествата и това как функционират схемите за подкрепа на иновациите. Мнозинството от дружествата апелират за по-бързи процедури, а 75 % от дружествата, участвали в допитването, очакват опростяване на правилата за участие в проекти на ЕС. Наистина, сложността на програмите за финансиране на Общността, както и големият брой съществуващи схеми на национални и регионално ниво, затрудняват достъпа до подходящо финансиране. Това налага по-ясно определени структури и значително опростяване на правилата за участие за всички видове финансиране на иновациите, независимо от неговия произход. Това би заздравило цялата система за иновации и би дало възможност за по-ефективно използване на средствата и инструментите, което би осигурило по-добро участие от страна на МСП.

4. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Анализът на постигнатия през последните години напредък показва, че ЕС правилно е идентифицирал иновациите като ключов двигател за бъдещ просперитет. Превръщането на ЕС в динамично пространство за иновации обаче изисква непрекъснато внимание и се нуждае от по-добро използване на потенциала на партньорството между ЕС и държавите-членки чрез по-съсредоточени и по-добре координирани действия на всички нива.

По тази причина, въз основа на представения в настоящото съобщение анализ на постиженията до момента и взетите поуки, и както беше поискано от Европейския съвет, Комисията възнамерява да проучи възможността да предложи на държавите-членки преди пролетта на 2010 г. Европейски акт в областта на иновациите, обхващащ всички условия за устойчиво развитие, който би се превърнал в неделима и съществена част от бъдещата европейска програма за реформи.